

Dila Alpay

**KAMU ALACAĞININ TAKİBİNDE
RÜÇHAN HAKKI**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	VII
KISALTMALAR LİSTESİ.....	XIX
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

RÜÇHAN HAKKI'NIN KAVRAMSAL BOYUTU, AMACI VE KAPSAMI

I. RÜÇHAN HAKKI KAVRAMI, RÜÇHAN HAKKI'NIN TANIMI, AMACI VE KAPSAMI.....	5
A. Genel Açıklamalar.....	5
B. Rüçhan Hakkı Kavramı.....	10
C. Rüçhan Hakkının Tanımı	17
D. Rüçhan Hakkının Amacı	19
II. RÜÇHAN HAKKINA İLİŞKİN ULUSAL DÜZENLEMELER.....	22
A. 6183 Sayılı Kanun'un Kamu Alacaklarında Rüçhan Hakkı Başlıklı Düzenlemesi	22
B. 6183 Sayılı Kanun'un Kamu İdareleri Arasında Hacze İştirak Başlıklı Düzenlemesi	24
C. 6183 Sayılı Kanun'un Ödemenin Mahsup Edileceği Alacaklar Başlıklı Düzenlemesi.....	24
D. 6183 Sayılı Kanun'un Teminat Hükümünde Eşya Başlıklı 12. Maddesi.....	26
E. 3065 Sayılı Kanun'un Vergi Teminatı Başlıklı Düzenlemesi	31
III. RÜÇHAN HAKKININ KAPSAMI	34
A. Genel Açıklamalar.....	34
B. Kamu Alacağı Kavramı.....	35

C. Kamu Alacağı'nın Türleri	41
1. Asli Kamu Alacakları	41
2. Fer'i Kamu Alacakları	46
3. Kamu Hizmeti Uygulamasından Doğan Alacaklar	48
4. Tahsili Emval Kanunu'na ve 6183 sayılı Kanun'a Atıf Yapan Düzenlemeler	49
D. Eşya ve Taşınmazın Aynından Kaynaklanan Alacaklar	53
1. Emlak Vergisi	54
2. Gümrük Resmi, Bina ve Arazi Vergisi	55
3. Çevre ve Temizlik Vergisi	56
4. Motorlu Taşıtlar Vergisi	57
5. Veraset ve İntikal Vergisi	59
E. Genel Bütçeye Gelir Olarak Kaydedilen Vergi Alacakları	61

İKİNCİ BÖLÜM

ANAYASAL İLKELER KAPSAMINDA RÜÇHAN HAKKI UYGULAMASI, RÜÇHAN HAKKININ HUKUKİ NİTELİĞİ VE YARGISAL DENETİMİ

I. ANAYASAL İLKELER KAPSAMINDA RÜÇHAN HAKKI	63
A. Genel Açıklamalar	63
B. Demokratik Sosyal Hukuk Devleti İlkesi Kapsamında Rüçhan Hakkı	64
1. Kamu Alacaklarının İmtiyazının Kaldırıldığı Dönemin Hukuki Güvenlik İlkesi Açısından Değerlendirilmesi	67
2. Paylaştırma Adaleti Kapsamında Kamu Alacaklarına Tanınan Rüçhan Hakkı	71
C. Verginin Yasallığı İlkesi Kapsamında Rüçhan Hakkı	75
1. Takip ve Tahsili Usulü Açısından 6183 Sayılı Kanun'a Atıf Yapılması 'nın Rüçhan Hakkından Yararlanma İmkânı Vermemesi	80

2. Kamu İdaresinin Takibin Türünü Seçmesinin Rüçhan Hakkı Uygulamasına Etkisinin Değerlendirilmesi	84
D. Eşitlik İlkesi Kapsamında Rüçhan Hakkı	87
1. Genel Açıklamalar	87
2. Kamu Alacağı'nın Hacze Katılmasının Eşitlik İlkesi Kapsamında Değerlendirilmesi.....	89
3. Özel Hukuk Tüzel Kişilerinin Alacaklarına Rüçhan Hakkı Tanınmasının Değerlendirilmesi	91
4. Malları ve Gelirleri Devlet Malları Hak ve Rüçhanlığına Tabi Kılınmış Olmanın Rüçhan Hakkı Tanınmaması.....	93
5. Kamu Alacaklısı Olmayan Bazı Kamu Tüzel Kişilerinin Alacaklarına Rüçhan Hakkı Tanınmasının Değerlendirilmesi.	94
6. Anayasa Mahkemesi'nin Kamu Bankalarının Alacaklarına Tanınan İmtiyazı Kaldırmasının Değerlendirilmesi.....	96
E. Ölçülülük İlkesi Kapsamında Rüçhan Hakkı	99
1. Genel Açıklamalar	99
2. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin Ölçülülük İlkesine İlişkin Bazı İçtihatları Kapsamında Rüçhan Hakkı Uygulaması.....	101
3. Rüçhan Hakkının Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Çerçevesinde Kamu Borçlusunun Mülkiyet Hakkı'na Yönelik Sınırlandırma Nedenleri Açısından Değerlendirilmesi.....	109
II. RÜÇHAN HAKKININ HUKUKİ NİTELİĞİ	114
A. Genel Açıklamalar.....	114
B. Rüçhan Hakkının Koruma Önlemleri Kapsamında Değerlendirilmesi.....	115
1. Koruma Önlemlerinin Özellikleri Bakımından Rüçhan Hakkı Uygulaması.....	118
2. Koruma Önlemlerinin Ön Şartları Bakımından Rüçhan Hakkı Uygulaması.....	119
C. Rüçhan Hakkının İdari Yetki Kapsamında Değerlendirilmesi.....	122
1. Alacak Hakkı'nın Özellikleri Açısından Rüçhan Hakkı.....	123

a.	Feragat Edebilmek Bakımından Rüçhan Hakkının Değerlendirilmesi.....	126
b.	Tasarruf Edebilmek Bakımından Rüçhan Hakkının Değerlendirilmesi.....	127
2.	İdari Yetkinin Özellikleri Açısından Rüçhan Hakkı	128
a.	Alacağın Devri Açısından Rüçhan Hakkının Değerlendirilmesi.....	130
b.	Halefiyet Açısından Rüçhan Hakkının Değerlendirilmesi.....	133
III.	RÜÇHAN HAKKINA İLİŞKİN YARGISAL BAŞVURU YOLLARI	135
A.	Genel Açıklamalar.....	135
B.	Haciz Yolu İle Takiplerde Kamu Alacaklarının Rüçhanına İlişkin Başvuru Yolları	137
1.	Şikâyet Yolu	137
a.	Konusu	137
b.	Görevli ve Yetkili Mahkeme	138
c.	Taraflar.....	139
d.	Sonuç ve Hüküm	141
2.	İtiraz Yolu	142
a.	Konusu	142
b.	Görevli ve Yetkili Mahkeme	143
c.	Taraflar.....	145
d.	Sonuç ve Hüküm	146
C.	İflas Yolu İle Takiplerde Kamu Alacaklarının İmtiyazına İlişkin Başvuru Yolları	146
1.	Şikâyet Yolu	147
a.	Konusu	147
b.	Görevli ve Yetkili Mahkeme	147
c.	Taraflar.....	148
d.	Sonuç ve Hüküm	148
2.	İtiraz Yolu	149

a. Kayıt Kabul Davası.....	150
1) Konusu	150
2) Görevli ve Yetkili Mahkeme.....	150
3) Taraflar.....	151
4) Sonucu.....	151
b. Kayıt Terkin Davası.....	152
1) Konusu	152
2) Tarafları	153
3) Görevli ve Yetkili Mahkeme.....	153
4) Sonucu.....	154
D. Kamu Alacaklarının Rüçhan Hakkına İlişkin Kanun Yolu.....	154
1. İstinaf.....	155
2. Temyiz.....	156
E. Kamu Alacaklarının Rüçhan Hakkına İlişkin Anayasa Mahkemesi'ne Başvuru Yolları	157
1. Bireysel Başvuru Yolu (Somut Norm Denetimi).....	157
a. Anayasa Mahkemesi'nin 2013/865 Numaralı Bireysel Başvuru Kararı.....	159
1) Karara Konu Olayın Özeti.....	159
2) Hukuki Sorun Tespiti	162
b. Anayasa Mahkemesi'nin 2016/9303 Numaralı Bireysel Başvuru Kararı.....	165
1) Karar Konu Olayın Özeti.....	165
2) Hukuki Sorun Tespiti	166
2. İptal Davası (Soyut Norm Denetimi)	167
a. Anayasa Mahkemesi'nin 2.6.2022 tarihli ve 7408 Türkiye İhracatçılar Meclisi ile İhracatçı Birliklerinin Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un Bazı Hükümlerine İlişkin Kararı.....	167

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
RÜÇHAN HAKKINA İLİŞKİN ŞARTLAR VE
UYGULAMADA ORTAYA ÇIKAN SORUNLAR

- I. KAMU ALACAKLARININ HACZE KATILMA UYGULAMASINA İLİŞKİN ŞARTLAR 171
- A. Genel Açıklamalar..... 171
- B. İlk Haczin Özel Hukuk Kaynaklı Alacak İçin Uygulanmış Olması Durumunda Hacze Katılma Uygulaması 172
1. Kamusal Haczin Özel Hukuk Alacaklısının Haczine Katılma Şartları..... 172
- a. Kamusal Hacizden Önce Rehnin Paraya Çevrilmesi Yolu ile Takip Başlamamış Olmalı 173
- b. Özel Alacak İçin Uygulanmış İlk Haciz Kesin Nitelikte Olmalı 173
- c. Kamusal Haciz Özel Hukuk Haczine Konu Aynı Mal Üzerine Uygulanmış Olmalı 174
- d. Kamu İdaresinin İlk Haczi Uygulayan İcra Dairesine Hacze Katılma Talebinde Bulunması 175
- e. İlk Hacizden Sonra Uygulanan Kamusal Haciz Geçerli ve Kesin Nitelikte Olmalı 177
- f. Kamusal Haciz Hacedilen Mallar Paraya Çevrilmeden Önce Uygulanmış Olmalı..... 179
2. Kamusal Haczin Özel Hukuk Hacizlerine Katılmasının Sonucu..... 180
3. Kamusal Haczin Özel Hukuk Haczine Katılmasında Özellik Arz Eden Durumlar 183
- a. Birden Fazla Kamu Alacağının Özel Hukuk Alacaklısının Haczine Katılması..... 183
- b. Hacedilenin Para Olması Durumunda Kamu Alacağının Orantılı Pay Alamaması 183
- c. Kamu İdaresinin Üçüncü Şahıs Nezdindeki Hak ve Alacaklara Uygulanan Hacizlere Katılması 185

d. Kamu Alacakları İçin Uygulanan Hacizlerin Önce Uygulanan Rehinli Alacaklara Katılamaması	190
C. İlk Haczin Kamu Alacağı İçin Uygulanmış Olması Durumunda Hacze Katılma Uygulaması	191
1. Kamusal Haczin Diğer Kamusal Hacizlere Katılma Şartları .	194
a. İlk Haczin Kamusal Nitelikli Alacak İçin Uygulanmış Olması	194
b. Kamu Alacağının İlk Uygulanan Kamu Haczinden Önce Tahakkuk Etmesi	195
c. İlk Uygulanan Kamusal Hacze Konu Malların Paraya Çevrilmemiş Olması.....	197
d. Kamusal Hacizlerin Arasında Özel Hukuk Haczi Bulunmaması	199
2. 6183 Sayılı Kanun'un 69. Maddesi Uyarınca Hacze Katılmanın Sonucu	199
3. 6183 Sayılı Kanun'un 47. Maddesi Uyarınca Aynı Kamu İdarelerinin Farklı Tahsil Daireleri'nin Hacze Katılması	201
4. İhtiyati Nitelikli Özel Hukuk Haczinin Kamusal Hacze Katılması	204
a. Şartlar.....	205
1) İhtiyati Haciz Kararının Uygulanması Talebi	205
2) Hacze Takipli (Adi) Katılma Şartlarının Sağlanması	206
3) İhtiyati Haczin Kesin Hacze Dönüşmesinden Önce Kamu İdaresince Haciz Uygulanması	208
D. Eşya ve Taşınmazın Aynından Kaynaklanan Kamu Alacaklarının Rüçhan Hakkı	209
E. Genel Bütçeye Gelir Kaydedilen Vergilerin Rüçhan Hakkından Yararlanma Şartları	213
F. Rehinli Alacakların Bulunması Durumunda Rüçhan Hakkı Uygulaması.....	214
1. Genel Açıklamalar.....	214
II. KAMU ALACAKLARININ HACZE KATILMASINDA UYGULAMADA ORTAYA ÇIKAN SORUNLAR	218

A. İlk Haczin İmtiyazlı Alacak için Uygulanmış Olması Durumunda Kamu İdaresinin Hacze Katılarak Orantılı Pay Alması Sorunu	218
B. Kamusal Alacak için Tüzel Kişinin Kanuni Temsilcisine Karşı Uygulanan Geçersiz Hacze Katılma Sorunu.....	223
C. Hacze Katılacak Kamu Alacaklarının Sınırlandırılmaması Sorunu	227
1. Haciz Yolu ile Yapılan Takiplerde Kamu Alacaklarının Ferilerine İşleyecek Olan Faiz Sorunu	229
2. Kamu İdarelerinin Maaş ve Ücret hacizlerine Katılmasında Rüçhan Hakkı	230
3. Haciz Sıra Cetvelinde Rüçhan Hakkına İlişkin İtirazda Görevli Yargı Sorunu	231
D. Rehinden Önceki Hacze Katılan Kamu İdaresinin Orantılı Pay Alması Sorunu	234
E. İhale Borçlusunun Emlak Vergisi Sorumluluğunun Doğması Sorunu	237
III. İFLAS, TEREKENİN RESMİ TASFİYESİ VE MİRASIN REDDİ HALLERİNDE KAMU ALACAKLARININ İMTİYAZLI OLARAK İŞLEM GÖRMESİ.....	239
A. Genel Açıklamalar.....	239
B. İflas Yolu İle Takiplerde Kamu Alacaklarının İmtiyazlı Olması...	241
C. İflas Yolu ile Takiplerde Kamu Alacaklarının İmtiyazına Dair Ortaya Çıkan Sorunlar	248
1. İflas İdaresinin Kamu Alacaklarının Rüçhan Hakkını Resen Gözetme Görevi Olup Olmadığı Sorunu.....	248
2. İflas Sıra Cetvelinde Kamu Alacaklarının Ferilerinin İmtiyazdan Yararlanıp Yararlanmayacağı Sorunu	250
3. Bazı Kamu Alacakları İçin Teminat Hükümünde Sayılan Eşyaların Bedeli Üzerinde Söz Konusu Alacakların Rehinli Alacıklardan Önce Karşılanması Sorunu	253
a. Bazı İşletmelerin İşletilmesinden Kaynaklanan Kamu Alacaklarının Önceliği.....	253

b. Bazı İşletmelerin Stok ve Malları Üzerinde Katma Değer Vergisi Alacağı'nın Önceliği	254
4. Eşya ve Taşınmazın Aynından Kaynaklanan Kamu Alacaklarının İflas Masasında Bulunmaması Durumunda Rüçhan Hakkından Yararlanıp Yararlanmayacağı Sorunu	255
5. İflas İdaresinin Kamu Alacaklarının Sıra Cetveline Kayıt Bildirimini Kabul Etmemesi Sorunu.....	256
6. İflas Sıra Cetvelinde Kamu Alacağı'nın Esas ve Miktarına İtirazda Görevli Yargı Sorunu	259
D. Terekenin Resmi Tasfiyesi Hallerinde Kamu Alacaklarının İmtiyazlı Olması	262
E. Mirasın Reddi Hallerinde Kamu Alacaklarının İmtiyazlı Olması	268
SONUÇ	273
KAYNAKÇA.....	283
YARARLANILAN YARGI KARARLARI	313